

Tyrimo „UTENOS MIESTO IR RAJONO GYVENTOJŲ POŽIŪRIO Į DIDELIŲ GABARITŲ IR BUIITYJE SUSIDARANČIŲ PAVOJINGŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMAS“ ataskaita

dr. Inga Jakštonienė, lekt. Nijolė Rukštelienė, dr. Ingrida Pliopaitė Bataitienė,
Utenos kolegija

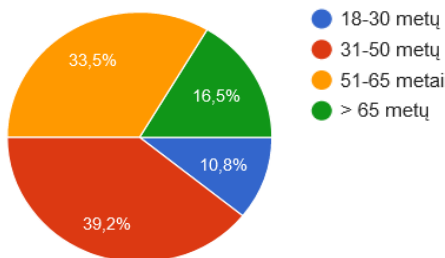
Tyrimo tikslas – ištirti Utenos miesto ir rajono gyventojų požiūrį į didelių gabaritų ir buityje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymą.

Tyrimo rezultatai ir jų apibendrinimas

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, 2019 m. liepos 1 d. Utenos rajono savivaldybėje gyveno 37277 gyventojai (25406 mieste ir 11871 kaime). To paties departamento duomenimis vidutinis namų ūkis rajone 2018 m. buvo 2,18 asmens. Taigi, Utenos rajono savivaldybėje yra apie 17100 namų ūkių. Tyrimo metu platinta elektroninė anketos forma, skirta visų Utenos rajono savivaldybės gyventojų apklausai, o Antalgės kaime, Vyžuonų, Tauragnų miesteliuose papildomai platinta ir popierinė anketa. Apklausta 376 namų ūkių atstovų nuomonė, tyrimas yra reprezentatyvus, atliktas esant 95 % tikimybei ir 5 % paklaidai.

Tyrimo dalyvavusių respondentų socialinė demografinė charakteristika

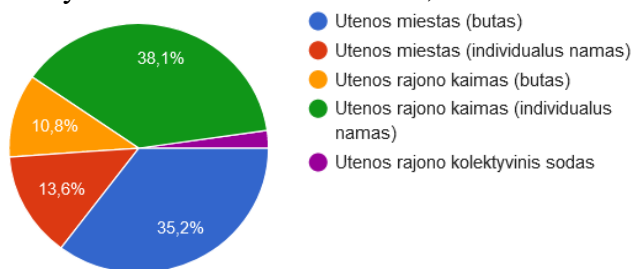
Respondentų amžius (1 pav.). Didžioji dalis, 39,2%, respondentų priklausė grupei 31-50 m., kita amžiaus grupė 51-65 m. sudarė 33,5%, 16,5 % sudarė daugiau nei 65 m., o 18-30 m. amžiaus apklaustųjų buvo 10,8 %.

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių

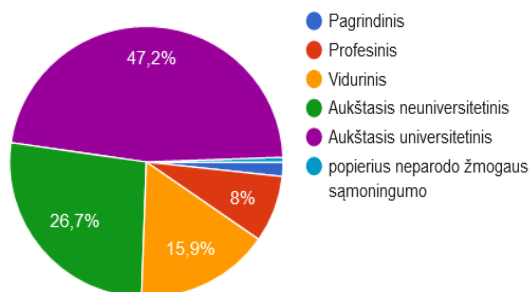
Respondentų gyvenamoji vieta (2 pav.). 49 % respondentų gyvena mieste (35 % butuose ir 14 % individualiuose namuose), 51 % kaime, iš jų 2% Utenos rajone kolektyviniame sode. Vadinasi,

santykinai labiau atspindėta kaimo gyventojų nuomonė, nes statistikos departamento duomenimis, Utenos rajono gyventojų pasiskirstymas 2019 m. buvo toks: 68,15 % mieste ir 31,85 % kaime.

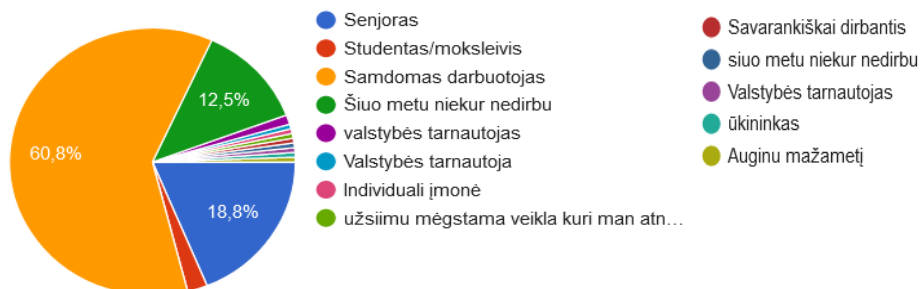
2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą

Respondentų išsilavinimas (3 pav.). Išsilavinimas bei užimama socialinė padėtis yra svarbus veiksnys, nulemiantis aplinkosauginį atsakingumą ir suvokimą. Didžioji dalis respondentų (47%) turi aukštąjį universitetinį, 16 % - vidurinį, aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą turi 27 % respondentų, 8 % - profesinį ir 2 % - pagrindinį išsilavinimą (3 pav.).

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

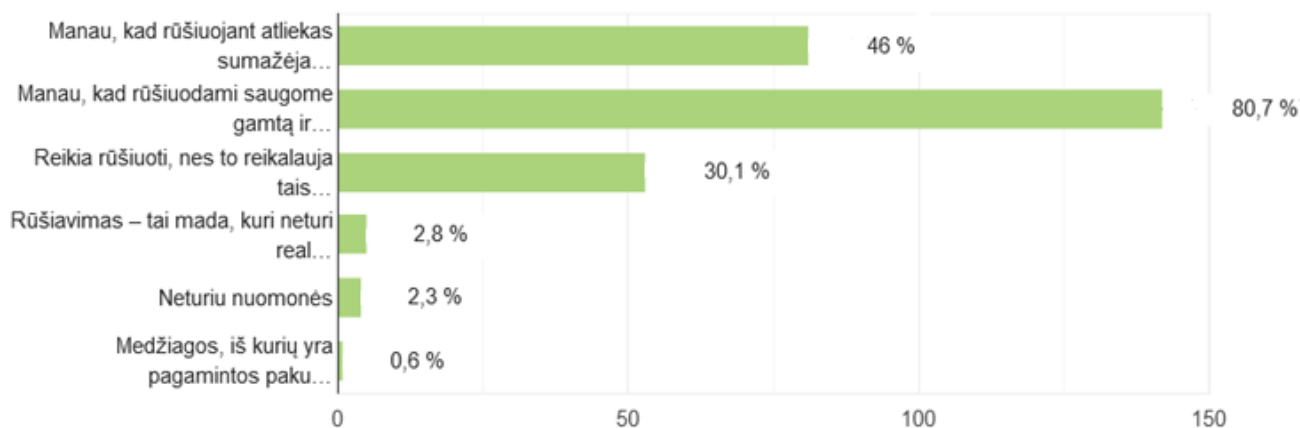
Respondentų socialinė padėtis (4 pav.). Pagal užimtumą respondentai pasiskirstę taip: 61 % - samdomi darbuotojai, 19 % - senjorai, 2 % - studentas/moksleivis, niekur nedirbantis – 13 %, bei kita dalis respondentų, kaip verslininkai, dirbantys studentai, ūkininkai, valstybės tarnautojai.

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal socialinę padėtį

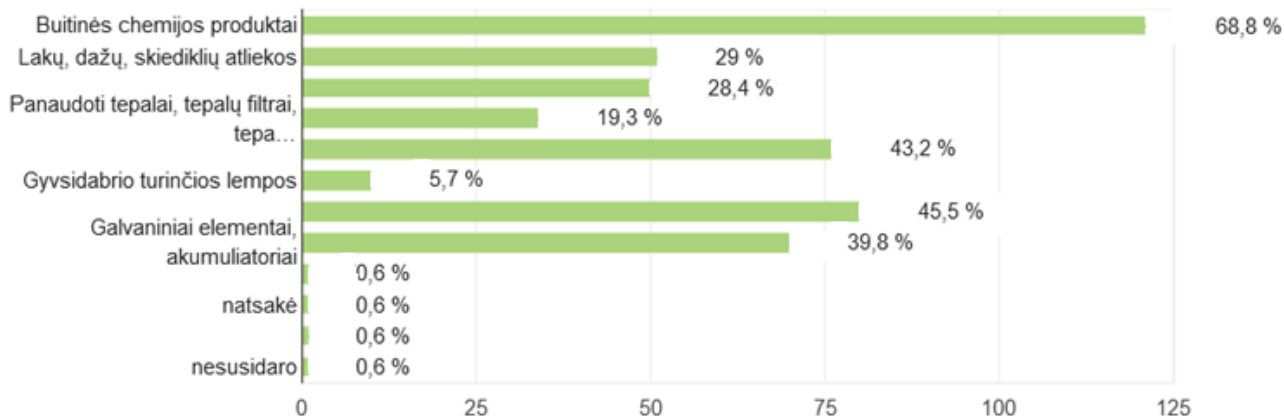
Respondentų požiūris į atliekų rūšiavimą atspindimas 5 pav. Didžioji dalis (81 %) apklaustųjų mano, kad rūšiuodami saugome gamtą ir aplinką ir tik 3% mano, kad rūšiavimas – tai mada, kuri neturi realios naudos, o 2% neturi nuomonės.

Respondentų požiūrio į didelių gabaritų ir buityje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymą analizė

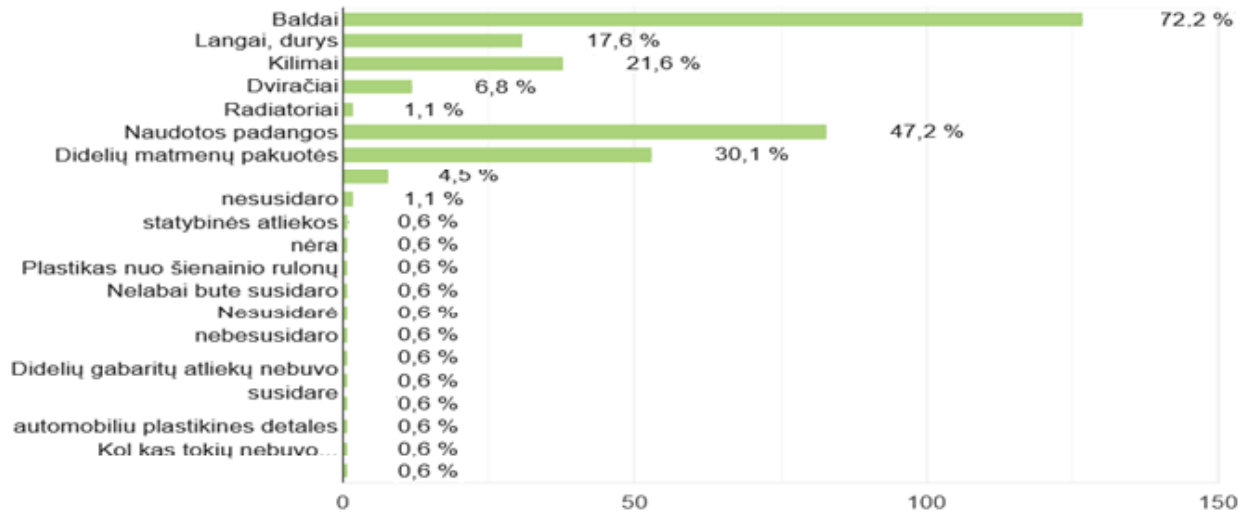
5 pav. Respondentų požiūris į atliekų rūšiavimą

Respondentų atsakymai į klausimą: „**Kokios pavojingos atliekos susidaro Jūsų buityje?**“, pateikiami (6 pav.). Didžioji dalis (69%) apklaustųjų nurodė, kad susidaro buitinės chemijos produktai, 46 % apklaustųjų nurodė elektros ir elektroninės įrangos atliekas, 43 % - pasenusius vaistus ir termometrus, 40 % - galvaninius elementus ir akumulatorius, 29% apklaustųjų pažymi, kad susidaro lakų, dažų, skiediklių atliekos, 28% - panaudoti tepalai, tepalų filtrai, tepaluoti skudurai ir kitos naftos produktų atliekos.

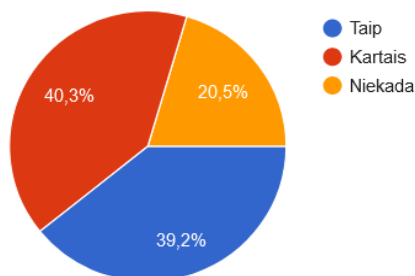
6 pav. Kokios pavojingos atliekos susidaro Jūsų buityje?

Respondentų atsakymų pasiskirstymas atsakant į klausimą „**Kokios didelių gabaritų atliekos susidaro Jūsų buityje?**“ pateikiamas 7 pav. 72 % respondentų nurodė susidarančias baldų atliekas, 47% - naudotas padangas, 30 % - didelių matmenų pakuotes. 22 % apklaustųjų nurodė susidarančias kilimų atliekas, 7 % - dviračius, 1 % respondentų teigia, kad visai nesusidaro atliekų.

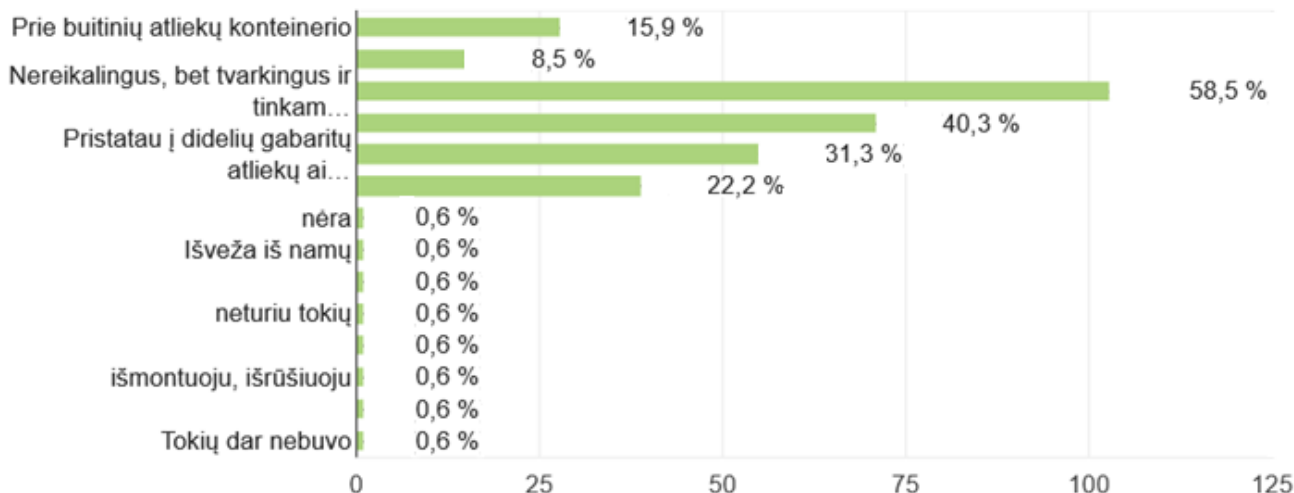
7 pav. Kokios didelių gabaritų atliekos susidaro Jūsų butyje?

Respondentų atsakymai į klausimą „Ar naudojate didelių gabaritų ir butyje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo paslauga, teikiama Utenos miesto ir rajono gyventojams? Pateikiami 8 pav. 39% respondentų nurodė, kad naudojasi didelių gabaritų ir butyje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo paslauga, kad kartais naudojasi surinkimo paslauga, nurodė – 40%, o niekada nesinaudoja 21%.

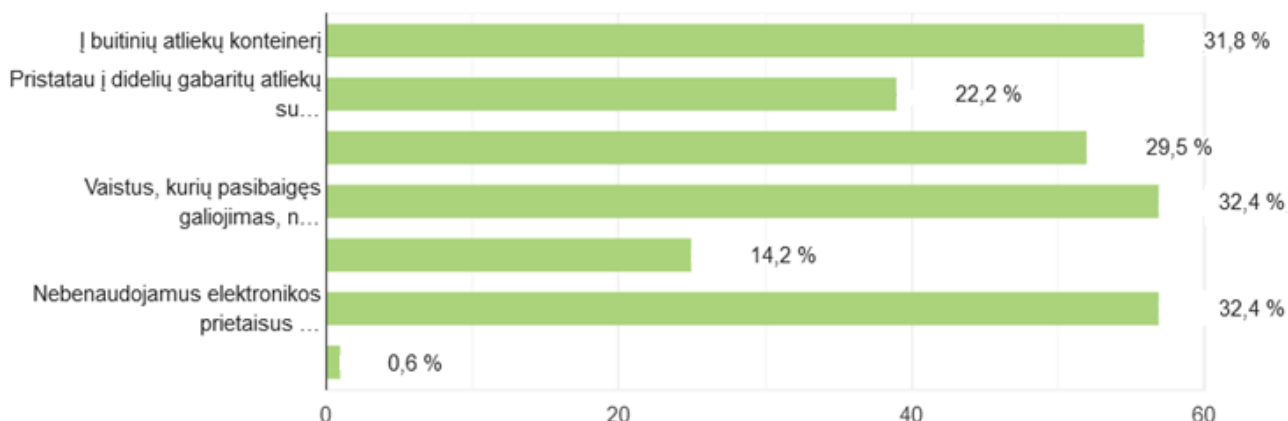
8 pav. Ar naudojasi respondentai didelių gabaritų ir butyje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo paslauga, teikiama Utenos miesto ir rajono gyventojams?

Respondentų klausiant „Kur dedate didelių gabaritų atliekas? (9 pav.) 59 % apklaustųjų nurodė, kad nereikalingus, bet tvarkingus ir tinkamus naudoti daiktus stengiasi kam nors atiduoti, 40 % iš anksto užsiregistravus išneša prie kelio, kad jas surinktų apvažiavimo būdu pagal grafiką, 31 % pristato į didelių gabaritų atliekų aikšteles, 22% išmontuoja, išrūšiuoja, sudegina medieną, tekstilę, atskiria metalą, likučius išmeta į buitinių atliekų konteinerį, 16 % respondentų nurodė, kad didelių gabaritų atliekas vis dėlto palieka prie buitinių atliekų konteinerio ir 9 % nereikalingus, bet tvarkingus ir tinkamus naudoti daiktus nuveža į daiktų dalinimosi stotelę „Dalinkimės“. Beveik 1 % apklaustųjų neturi tokių susidarančių atliekų.

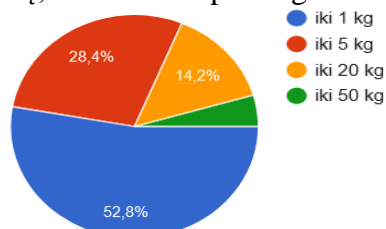
9 pav. Kur respondentai deda didelių gabaritų atliekas?

Pagal 9 pav. duomenis galima daryti išvadą, kad 59 % apklaustųjų nereikalingus, bet tvarkingus ir tinkamus naudoti daiktus linkę kam nors atiduoti, o tai rodo, kad gyventojai į vartojimą žiūri vis atsakingiau. Atiduodami daiktus, žmonės ne tik prisideda prie žiedinės ekonomikos, bet ir suteikia laimės tiems, kuriems tų daiktų reikia labiausiai.

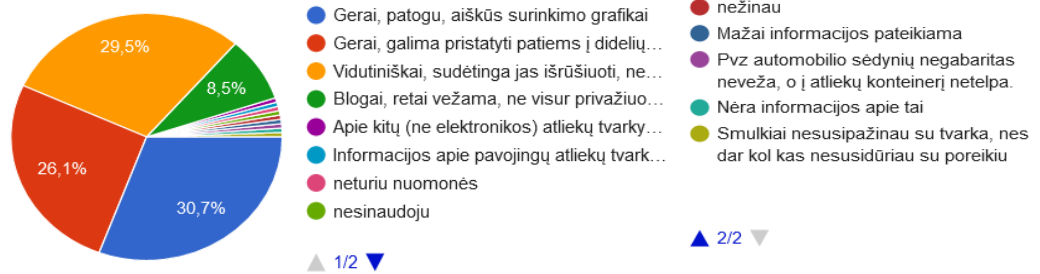
10 pav. Kur respondentai deda buityje susidarančias pavojingas atliekas?

31,8% respondentų buityje susidarančias pavojingas atliekas išmeta į buitinių atliekų konteinerį, 32,4% apklaustųjų vaistus, kurių pasibaigęs galiojimas, neša į vaistinę, taip pat 32,4% nebenaudojamus elektronikos prietaisus pristato elektros ir elektronikos atliekoms tvarkančioms įmonėms, 30 % nurodė, kad pavojingas atliekas atiduoda surenkant apvažiavimo būdu. Savarankiškai atliekas pristatančių į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę dalis sudaro 22%, ir tik 1% apklaustųjų teigia, kad vaistus, kurių pasibaigęs galiojimas nešė į vaistinę, tačiau tokia paslauga nebuvo suteikta (10 pav.).

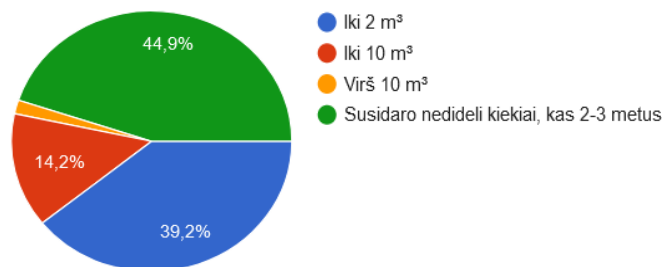
11 pav. Koks pavojingų atliekų kiekis susidaro Jūsų buityje per metus?

Respondentų klausiant „Koks pavojingų atliekų kiekis susidaro Jūsų butyje per metus?“ (11 pav.) 53% apklaustųjų nurodė, kad iki 1 kg, 28 % - iki 5 kg, 14% - iki 20 kg, 5% - iki 50%.

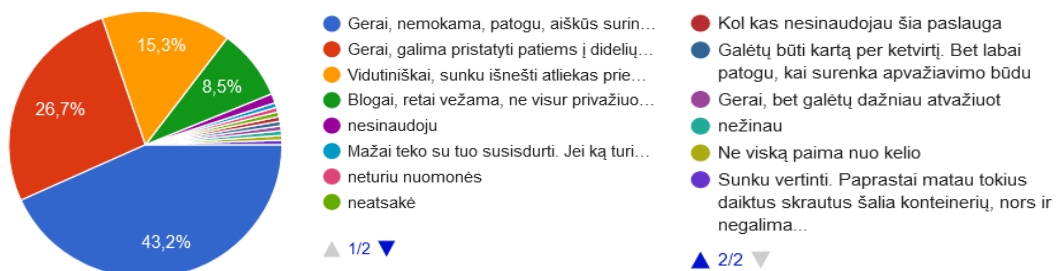
12 pav. Kaip vertinate butyje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymo sistemą Utenos mieste ir rajone?

12 pav. įvertinama butyje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymo sistema Utenos mieste ir rajone. Gerai paslaugos kokybę įvertino 31% respondentų, nurodydami, kad paslauga patogi, aiškūs surinkimo grafikai, 26% - paslaugą įvertino gerai, motyvuodami, kad galima patiems pristatyti į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštes patogiu metu. 29% respondentų paslaugą įvertino vidutiniškai, nes pavojingas atliekas sudėtinga išrūšiuoti, neaktuali paslauga dėl mažo atliekų kiekio, 9% respondentų paslaugą įvertino blogai ir nurodė, kad retai vežama, ne visur privažiuojama, nepriimamos skystos atliekos ir tik 0,6% nurodė: mažai pateikiama informacijos, smulkiai nesusipažinau su tvarka, dar kol kas nesusidūriau su poreikiu arba nežinau. Pagal apklausos rezultatus galima teigti, kad visuomenė ganėtinai teigiamai vertina butyje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymo sistemą Utenos mieste ir rajone.

13 pav. Įvertinkite, koks didelių gabaritų atliekų kiekis susidaro Jūsų butyje per metus?

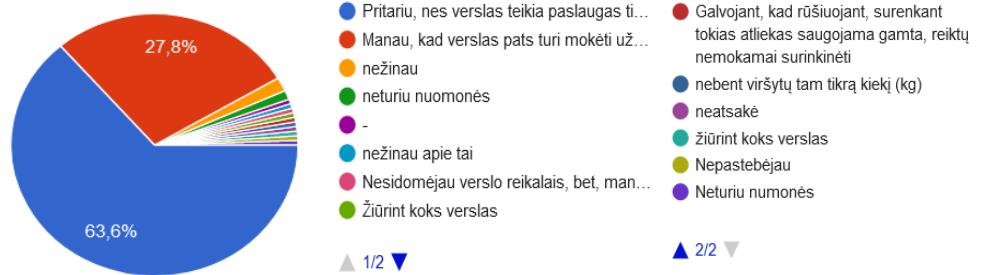
Respondentų atsakymai į klausimą „Koks didelių gabaritų atliekų kiekis susidaro Jūsų butyje per metus?“ pateikiami 13 pav. 45% apklausos dalyvių nurodė, kad susidaro nedideli kiekiai, kas 2-3 metus, 40 % - iki 2 m³, 14% - iki 10 m³, ir 2% - virš 10 m³.

14 pav. Kaip vertinate stambių gabaritų atliekų tvarkymo sistemą Utenos mieste ir rajone?

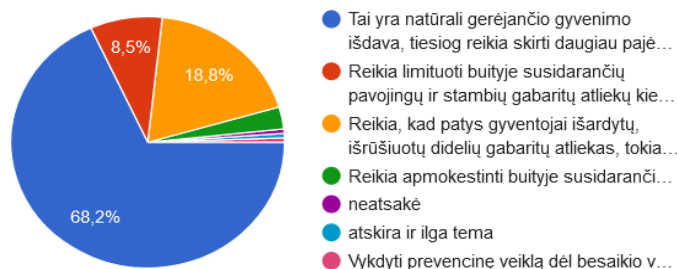
14 pav. įvertinama stambių gabaritų atliekų tvarkymo sistema Utenos mieste ir rajone. Gerai paslaugos kokybę, motyvuodami patogumu, surinkimo grafikų aiškumu, įvertino 43% respondentų, 27% respondentų paslaugą įvertino gerai, nes galima patiems pristatyti į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštes patogiu metu. 15% paslaugą įvertino vidutiniškai, nes sunku išnešti atliekas prie gatvės, 9% respondentų paslaugą įvertino blogai, nes retai vežama, ne visur privažiuojama, 1% nurodė, kad nesinaudoja arba kol kas nesinaudoja šiomis paslaugomis ir tik 0,6% pageidavo surinkti atliekas kartą per ketvirtį.

Apklausoje rezultatai rodo, kad net 70% respondentų gerai ir 15% patenkinamai vertina stambių gabaritų atliekų tvarkymo sistemą, t.y. geriau negu buityje susidaranti pavojingų atliekų tvarkymo sistema (57% ir 29% atitinkamai).

15 pav. Ar pritariate, kad dalis įvairias paslaugas teikiančių įmonių naudojami nemokama atliekų surinkimo paslauga, teikiama gyventojams?

Paanalizavus 15 pav. duomenis galima daryti išvadą, kad 64% apklaustųjų pritaria nemokamai atliekų surinkimo paslaugai, kuria naudojami įvairias paslaugas teikiančios įmonės, o 28% apklaustųjų mano, kad verslas pats turi mokėti už atliekų surinkimą, neturi nuomonės šiuo klausimu 2% ir tik 1% apklaustųjų nurodė, kad reikia atsižvelgti į tai, koks yra verslas, turbūt tai galėtų reikšti, pagal verslo stiprumą, didumą arba išgyvenamumą.

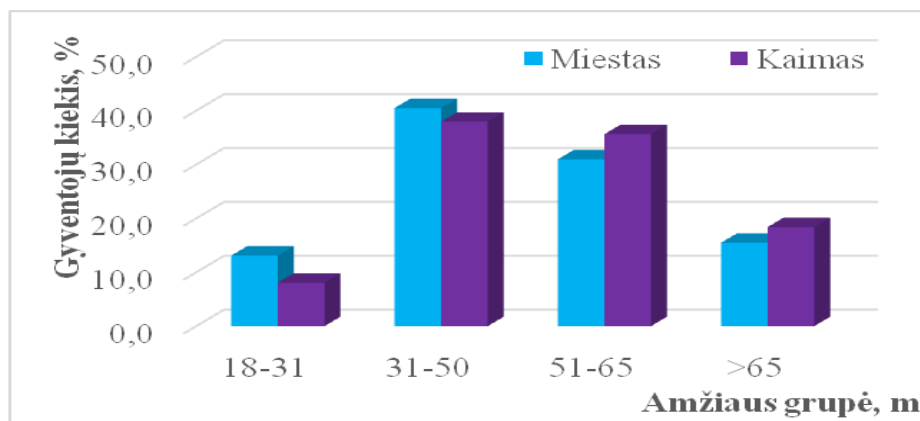
16 pav. Pastebima, kad stambių gabaritų atliekų nuolat didėja, komunalinių paslaugų įmonė patiria didelių išlaidų, tvarkydama šias atliekas. Kaip siūlote spręsti šią problemą?

Didžioji respondentų dalis – 68% – mano, kad tai yra natūrali gerėjančio gyvenimo išdava, tiesiog reikia skirti daugiau pajėgų šių atliekų tvarkymui, 19% nurodė, kad reikia limituoti buityje susidaranti pavojingų ir stambių gabaritų atliekų kiekį, kurį namų ūkis gali nemokamai pristatyti, 9% respondentų mano, kad turėtų patys gyventojai išardyti, išrūšiuoti didelių gabaritų atliekas, kurias būtų lengviau išvežti, ir tik 3% mano, kad reikia apmokestinti buityje susidaranti pavojingų ir didelių gabaritų atliekų tvarkymo paslaugą.

Miesto ir kaimo gyventojų atsakymų palyginamoji analizė

Norint įvertinti požiūrio į didelių gabaritų ir buityje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymą skirtumą tarp miesto ir kaimo gyventojų atliekama apklausos duomenų analizė lyginant miesto ir kaimo gyventojų atsakymus.

17 pav. pateikiamas respondentų amžiaus pasiskirstymas atsižvelgiant į gyvenamąją vietą – kaimo ar miesto teritorija.

17 pav. Respondentų amžiaus pasiskirstymas, atsižvelgiant į gyvenamąją vietą

Analizuojant kaimo ir miesto respondentų pasiskirstymą pagal amžiaus grupes, galima pastebėti, kad tiek miesto, tiek kaimo teritorijoje gyvenančių respondentų pagrindinės amžiaus grupės yra nuo 31-50 ir 51-65 metų amžiaus grupės. Tai sudaro 71,4 % (miesto teritorija (M)) ir 73,6 % (kaimo teritorija (K)). Atsižvelgiant į šiuos duomenis, norint išryškinti panašumus ir skirtumus tarp miesto ir kaimo gyventojų požiūrio į didelių gabaritų ir buityje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymą, analizuojami šių amžiaus grupių atsakymai.

1 lentelėje pateikiamas pagrindinės dalies respondentų pasiskirstymas pagal turimą išsilavinimą miesto ir kaimo gyventojų tarpe.

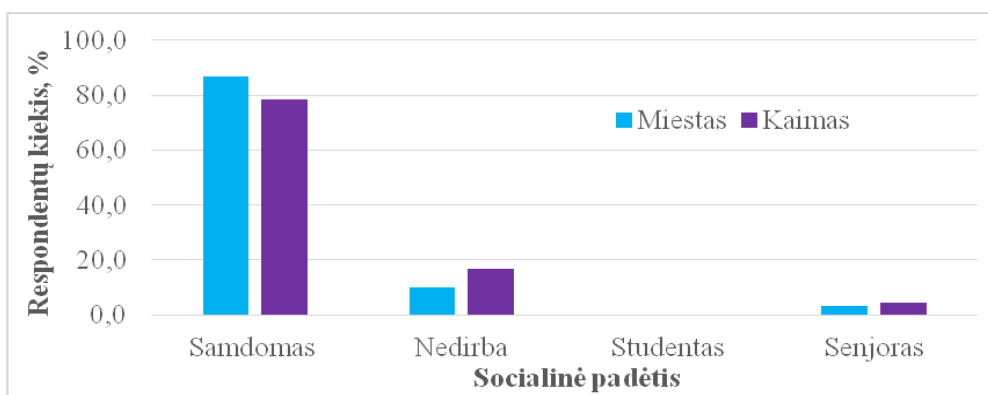
1 lentelė. Pagrindinės dalies respondentų pasiskirstymas (%) pagal turimą išsilavinimą

Išsilavinimas	31-50 metų		51-65	
	Miestas	Kaimas	Miestas	Kaimas
Pagrindinis	2,9	0	0	2,6
Profesinis	5,9	20,0	0	2,6
Vidurinis	2,9	17,1	0	2,6
Aukštasis neuniversitetinis	32,4	17,1	23,1	17,9
Aukštasis universitetinis	55,9	40,0	76,9	53,8

Pagal 1 lentelėje pateiktus duomenis matome, kad didžioji dalis respondentų, tiek miesto, tiek kaimo gyventojų turi aukštąjį išsilavinimą – 31-50 metų grupėje 88,2 % (M) ir 57,1 % (K); 51-65 metų grupėje 100,0 % (M) ir 71,8 % (K). Tačiau miesto gyventojų tarpe visgi yra didesnis kiekis respondentų turinčių aukštąjį (universitetinį ar neuniversitetinį) nei kaimo gyventojai. Tuo tarpu kaimo gyventojų tarpe didesnis kiekis yra įgiję profesinį arba tik vidurinį išsilavinimą.

18 pav. pateikiami pagrindinės dalies respondentų dalies socialinę padėtį atspindintys duomenys.

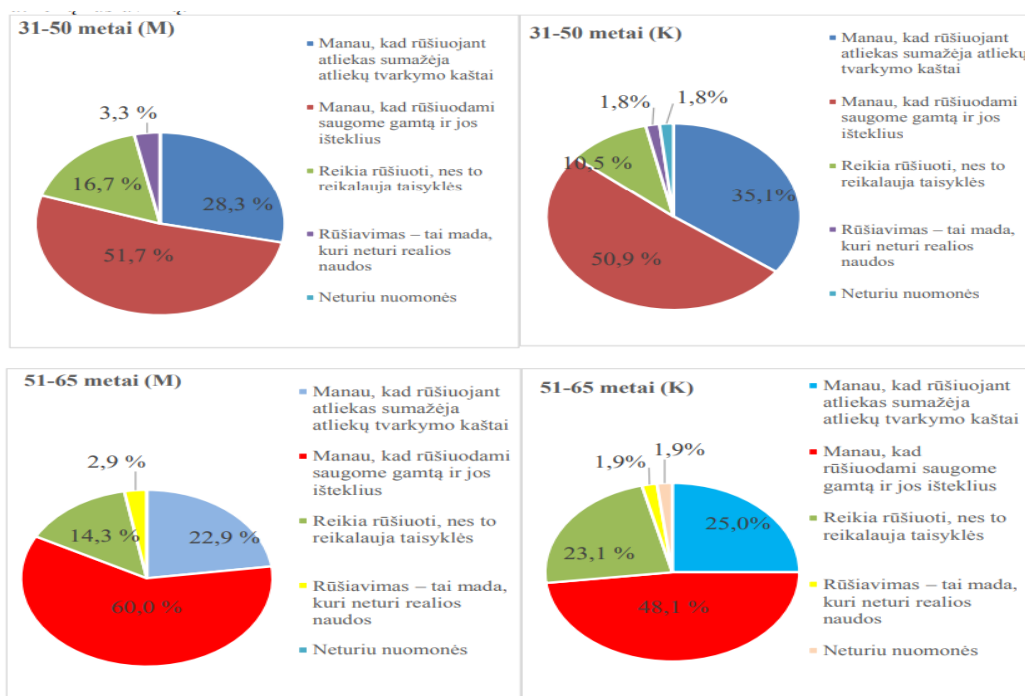

18 pav. Pagrindinės respondentų dalies socialinę padėtį atspindintys duomenys

Pagal 18 pav. pateiktus duomenis, galime daryti išvadą, kad didžioji dalis respondentų yra samdomi darbuotojai 86,7 % (M) ir 78,5 % (K) ir tik nedidelė dalis apklausos vykdymo metu buvo nedirbantys 10,0 % (M) ir 16,9 % (K). Tačiau apklausos vykdymo metu nedirbančių respondentų buvo daugiau kaimo vietovėje.

Analizuojant miesto ir kaimo gyventojų požiūrį į atliekų rūšiavimą galima teigti, kad miestiečius motyvuoja rūšiuoti tai, kad jie mano jog rūšiuodami saugo gamtą ir jos išteklius, be to rūšiuojant atliekas sumažėja atliekų tvarkymo kaštai. Tik nedidelė dalis miesto gyventojų (vidutiniškai 15,5 %) rūšiuoja atliekas, nes to reikalauja taisyklės. Kaimo gyventojai rūšiuoja dėl tų pačių priežasčių kaip ir miesto gyventojai, tačiau didesnė dalis kaimo gyventojų teikia svarbą atliekų rūšiavimo taisyklių reikalavimams – vidutiniškai 16,8 %.

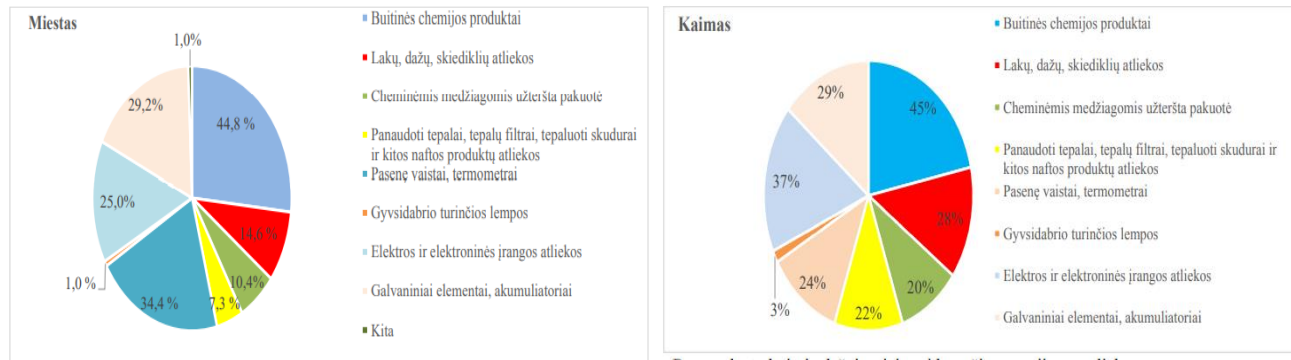
19 pav. pateikiami duomenys, kurie atspindi miesto ir kaimo gyventojų požiūrį į atliekų rūšiavimą.

19 pav. Pagrindinės respondentų dalies požiūris į atliekų rūšiavimą

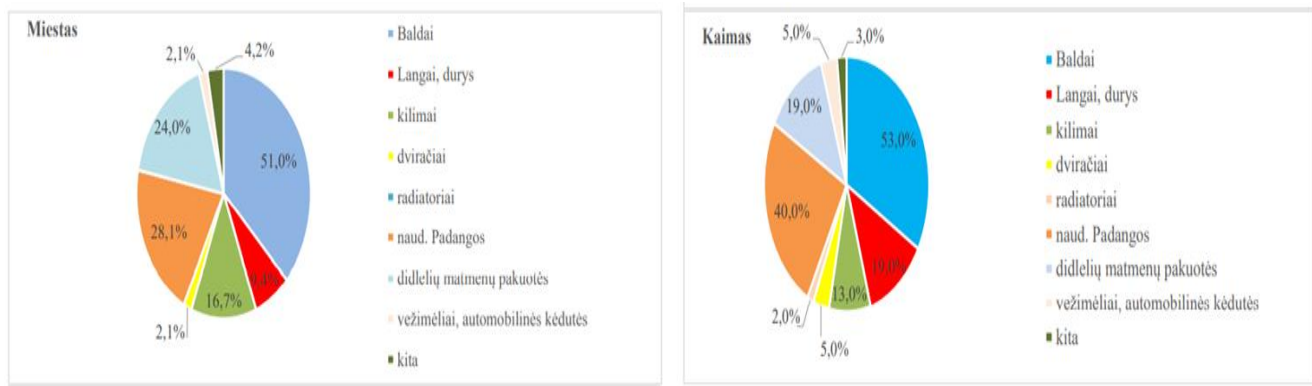
Visgi, respondentų tarpe yra ir tokių, kurie mano jog atliekų rūšiavimas tai mada, kuri neturi realios naudos.

20 pav. pateikiami duomenys apie respondentų butyje dažniausiai susidarancias pavojingas atliekas. Miesto gyventojai įvardina, kad dažniausiai butyje susidaro: buitinės chemijos produktai (44,8 %), pasenę vaistai, termometrai (34,4 %), elektros ir elektroninės įrangos atliekos (25,0 %) ir galvaniniai elementai, akumuliatoriai (29,2 %). Kaimo gyventojų butyje buitinės chemijos produktų ir galvaninių elementų, akumuliatorių susidaro beveik tiek pat, kaip ir miestiečio butyje – atitinkamai 45,0 % ir 29,0 %; pasenusių vaistų, termometrų net 10,4 % mažiau; elektros ir elektroninės įrangos atliekų net 12 % daugiau. Be to, kaimo gyventojų butyje susidaro nemažai ir lakų, dažų, skiediklių atliekų (28 %), cheminėmis medžiagomis užteršta pakuotė (20 %), panaudoti tepalai, tepalų filtrai, tepaluoti skudurai ir kitos naftos produktų atliekos (22 %). Šį skirtumą galima sieti su skirtingu miestiečio ir kaimiečio gyvenimo būdu bei veikla.

20 pav. Respondentų butyje dažniausiai susidarancias pavojingos atliekos

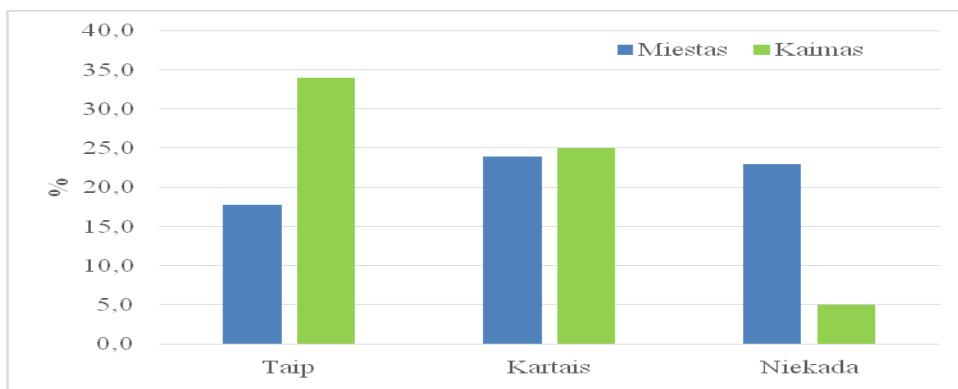
21 pav. pateikiami duomenys apie didelių gabaritų atliekų susidarymą respondentų butyje.

21 pav. Duomenys apie didelių gabaritų atliekų susidarymą respondentų butyje

Didžiausią dalį tiek miestiečių, tiek kaimo gyventojų butyje susidaranciu didelių gabaritų atliekų sudaro baldai – atitinkamai 51,0 (M) % ir 53,0 % (K). Taip pat nemažai susidaro ir naudotų padangų (28,1 (M) % ir 40,0 % (K)) bei didelių matmenų pakuočių (24,0 (M) % ir 19,0 % (K)). Didesnis naudotų padangų kiekis kaimo gyventojų butyje gali būti sietinas su žmogaus ūkine veikla.

22 pav. pateikiami duomenys apie miesto ir kaimo gyventojų didelių gabaritų ir butyje susidaranciu pavojingų atliekų surinkimo paslaugos naudojimą.

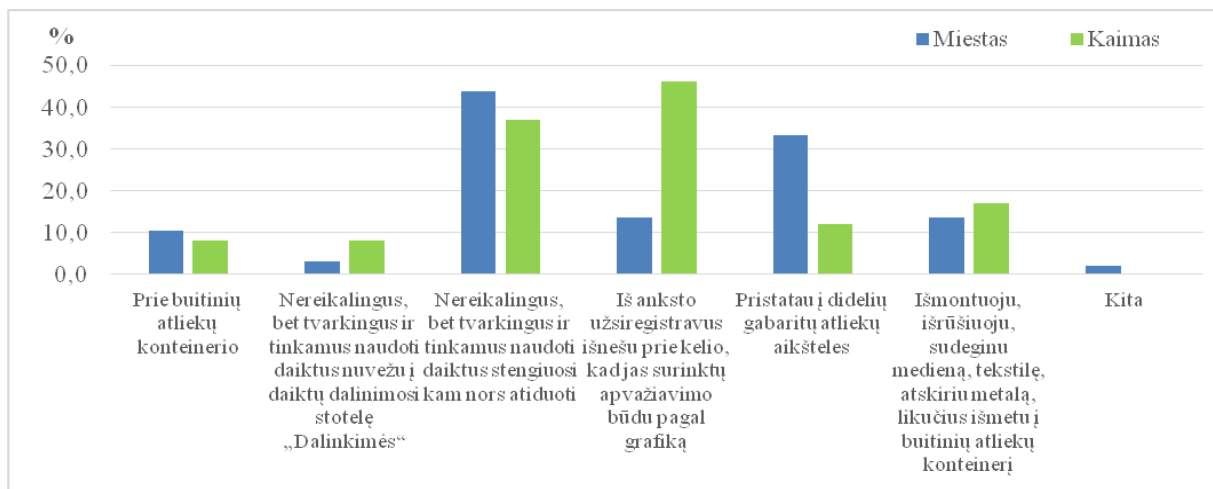

22 pav. Duomenys apie didelių gabaritų ir buitijoje susidarantių pavojingų atliekų surinkimo paslaugos naudojimą

Pagal 22 pav. pateiktus duomenis, matome, kad kaimo gyventojai (34,0 %) didelių gabaritų ir buitijoje susidarantių pavojingų atliekų surinkimo paslaugą naudoja dažniau nei miesto gyventojai (17,7 %) ir net 22 % miesto gyventojų nėra naudojęši šia paslauga.

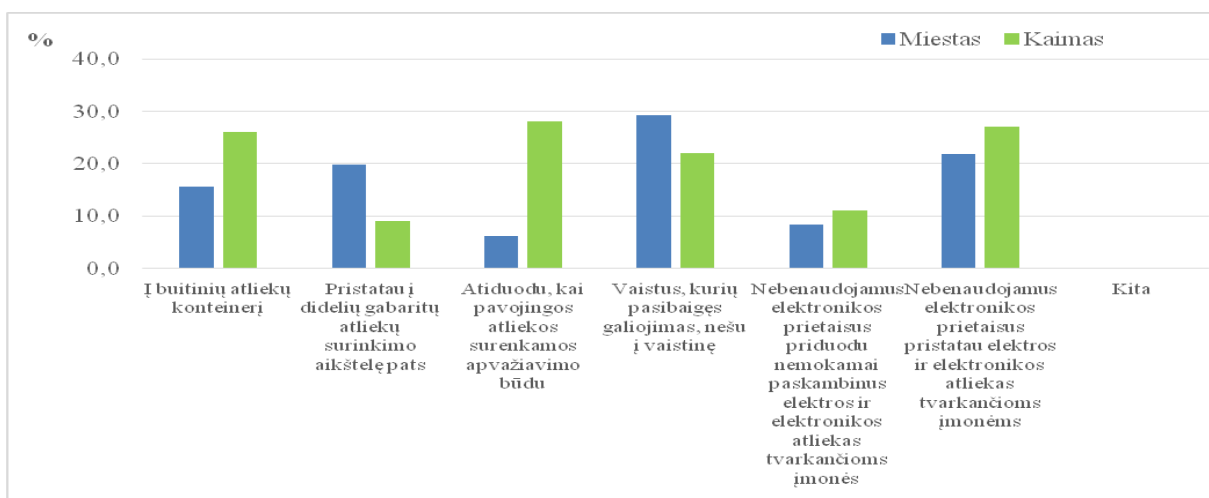
Didžioji miesto ir kaimo gyventojų dalis nereikalingus, bet tvarkingus ir tinkamus naudoti daiktus stengiasi kam nors atiduoti, tačiau dalinimosi stotelė „Dalinkimės“ nėra populiari nei miesto, nei kaimo gyventojų tarpe – šį tvarkymo būdą renkasi 3,1 % (M) ir 8,0 % (K) respondentų. Kaimo vietovių gyventojai mielai renkasi didelių gabaritų atliekas tvarkyti iš anksto užsiregistravus išnešti prie kelio, kad jas surinktų apvažiavimo būdu pagal grafiką – net 46 %. Tuo tarpu miesto gyventojai tokį didelių gabaritų atliekų tvarkymo būdą renkasi ne taip aktyviai – tik 13,5 %. Miesto gyventojai teikia prioritetą didelių gabaritų atliekų pristatymui į didelių gabaritų atliekų aikšteles – 33,3 %, o kaimo gyventojams ši paslauga nėra tokia patraukli – renkasi tik 12,0 %. Išmontuoti, išrūšiuoti, sudeginti medieną, tekstilę, atskirti metalą, o likučius išmesti į buitinių atliekų konteinerį linkę panašiai tiek miesto (13,5 %), tiek kaimo gyventojai (17,0 %).

Detalus duomenys apie didelių gabaritų atliekų taikomus tvarkymo būdus pateikiami 23 paveiksle.

23 pav. didelių gabaritų atliekų tvarkymo būdai kaimo ir miesto vietovėse

24 pav. pateikiama informacija apie pavojingų atliekų tvarkymo pasirinkimus miesto ir kaimo gyventojų. Didelė buitijoje susidarantių pavojingų atliekų dalis nukeliauja į buitinių atliekų konteinerius – 15,6 % (M) ir 26,0 % (K). Tai gali sukelti ekologinių problemų tolesniuose buitinių atliekų tvarkymo etapuose.

24 pav. Pavojingų atliekų tvarkymo būdai kaimo ir miesto vietovėse

Taip pat pastebima, kad kaimo gyventojai aktyviau naudoja šių atliekų būdą kai jos surenkamos apvažiavimo būdu – 28,0 %. Į didelių gabaritų aikšteles pavojingas atliekas labiau linkę pristatyti miesto gyventojai (19,8 %) nei kaimo gyventojai (9,0 %).

2 lentelėje pateikiami duomenys apie pavojingų ir stambiagabaričių atliekų susidarymo kiekius miesto ir kaimo vietovėse. Didžioji dalis miesto gyventojų linkusi manyti, kad pavojingų atliekų buityje susidaro iki 1 kg/metus. Tuo tarpu kaimo gyventojai linkę manyti, kad pavojingų atliekų buityje susidaro iki 5 kg/metus. Didžioji dalis miesto respondentų mano, kad didelių gabaritų atliekų susidaro nedideli kiekiai kas 2-3 metus (55,6 %). Nors šiai minčiai pritaria 35,4 % kaimo respondentų, didesnė jų dalis (41,5 %) mano, kad didelių gabaritų atliekų susidaro iki 2 m³.

2 lentelė Pavojingų ir didelių gabaritų atliekų susidarantys kiekiai buityje

Pavojingos atliekos buityje			Didelių gabaritų atliekos buityje		
Kiekis	Miestas, respondentų pasirinkimas %	Kaimas, respondentų pasirinkimas %	Kiekis	Miestas, respondentų pasirinkimas %	Kaimas, respondentų pasirinkimas %
Iki 1 kg	38,5	23,0	Iki 2 m ³	33,3	41,5
Iki 5 kg	14,6	29,0	Iki 10 m ³	11,1	21,5
Iki 20 kg	7,3	10,0	Virš 10 m ³	0,0	1,5
Iki 50 kg	4,2	3,0	Susidaro nedideli kiekiai kas 2-3 metus	55,6	35,4

Respondentų nuomonė apie pavojingų ir stambiagabaričių atliekų tvarkymą Utenos mieste ir rajone pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė Nuomonė apie pavojingų ir didelių gabaritų atliekų tvarkymą Utenos mieste ir rajone

Pavojingos atliekos buityje			Didelių gabaritų atliekos buityje		
Nuomonė	Miestas, respondentų pasirinkimas %	Kaimas, respondentų pasirinkimas %	Nuomonė	Miestas, respondentų pasirinkimas %	Kaimas, respondentų pasirinkimas %
Gerai, patogų, aiškų surinkimo grafikai	12,7	45,5	Gerai, nemokama, patogų, aiškų surinkimo grafikai	30,6	58,5
Gerai, galima pristatyti patiems į didelių gabaritų	34,9	22,7	Gerai, galima pristatyti patiems į didelių gabaritų	37,1	18,5

atliekų surinkimo aikštes patogiu metu			atliekų surinkimo aikštes patogiu metu		
Vidutiniškai, sudėtinga jas išrūšiuoti, neaktuali paslauga dėl mažo atliekų kiekio	38,1	22,7	Vidutiniškai, sunku išnešti atliekas prie gatvės	14,5	12,3
Blogai, retai vežama, ne visur privažiuojama, nepriimamos skystos atliekos	7,9	7,6	Blogai, retai vežama, ne visur privažiuojama	12,9	9,2
kita	6,3	1,5	kita	4,8	1,5

45,5 % kaime gyvenančių respondentų mano, kad pavojingų atliekų tvarkymas Utenos mieste ir rajone yra geras, patogus, su aiškiai surinkimo grafikais. Tuo tarpu 38,1 % mieste gyvenančių respondentų pavojingų atliekų tvarkymą Utenos mieste ir rajone vertina vidutiniškai, mano, kad sudėtinga atliekas išrūšiuoti, o teikiama paslauga neaktuali dėl mažo susidarančio pavojingų atliekų kiekio. Šiai nuomonei pritartų 22,7 % kaime gyvenančių respondentų. 34,9 % miesto ir 22,7 % kaimo respondentų mano, kad pavojingų atliekų tvarkymas Utenos mieste ir rajone yra geras, galima pavojingas atliekas pristatyti patiems į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštes patogiu metu. Apibendrinant galima teigti, kad didžioji dalis tiek miesto, tiek kaimo gyventojų pavojingų atliekų tvarkymą Utenos mieste ir rajone vertina gerai arba vidutiniškai.

Respondentų požiūris į didelių gabaritų atliekų tvarkymą Utenos mieste ir rajone skiriasi. 58,5 % kaime gyvenančių respondentų mano, kad šių atliekų tvarkymas yra geras, nemokamas, patogus, o atliekų surinkimo grafikai yra aiškūs. Šiai nuomonei pritartų 30,6 % mieste gyvenančių respondentų. Visgi pastarųjų dauguma 37,1 % šių atliekų tvarkymą vertina kaip gerą, galima pristatyti patiems ir atvežti atliekas į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštes patogiu metu. Tokie nuomonei pritartų 18,5 % kaime gyvenančių respondentų. Apibendrinant galima teigti, kad didžioji dalis tiek miesto, tiek kaimo gyventojų didelių gabaritų atliekų tvarkymą Utenos mieste ir rajone vertina gerai – t.y. palankiau nei pavojingų atliekų tvarkymą.

Pastebima, kad stambių gabaritų atliekų nuolat didėja. 75,4 % (M) ir 61,5 % (K) respondentų mano, kad tai yra natūrali gerėjančio gyvenimo pasekmė, o šių atliekų tvarkymui reikia skirti daugiau pajėgų. 18,0 % (M) ir 18,5 % (K) respondentų mano, kad patys gyventojai turėtų išardyti, išrūšiuoti didelių gabaritų atliekas, o tokias atliekas būtų lengviau išvežti. Tik nedidelė dalis respondentų (3,3 % (M) ir 3,1 % (K)) mano, kad reikėtų apmokestinti buityje susidarančių pavojingų ir didelių gabaritų atliekų tvarkymo paslaugą – tokiu būdu gerinant pavojingų, didelių gabaritų atliekų tvarkymą Utenos mieste ir rajone.

Išvados

1. Atliekant tyrimą apklausa buvo vykdoma Utenos mieste ir Utenos rajono kaimuose, apklausta 376 respondentų. Tyrimas yra reprezentatyvus, atliktas esant 95 % tikimybei ir 5 % paklaidai.

2. Nors didžioji miesto ir kaimo gyventojų dalis nereikalingus, bet tvarkingus ir tinkamus naudoti daiktus stengiasi kam nors atiduoti, tačiau dalinimosi stotelė „Dalinkimės“ nėra populiarė nei miesto, nei kaimo gyventojų tarpe – šį tvarkymo būdą renkasi 3,1 % (M) ir 8,0 % (K) respondentų.

3. Didelė buityje susidarančių pavojingų atliekų dalis nukeliauja į buitinių atliekų konteinerius – 15,6 % (M) ir 26,0 % (K). Tai gali sukelti ekologinių problemų tolesniuose buitinių atliekų tvarkymo etapuose.

4. Kaimo gyventojai aktyviau naudoja pavojingų atliekų būdą kai jos surenkamos apvažiavimo būdu – 28,0 %. Į didelių gabaritų aikšteles pavojingas atliekas labiau linkę pristatyti miesto gyventojai (19,8 %) nei kaimo gyventojai (9,0 %).

5. Nustatyta, kad 70% respondentų gerai ir 15% patenkinamai vertina stambių gabaritų atliekų tvarkymo sistemą, o buityje susidarančių pavojingų atliekų tvarkymo sistemą vertina 57 % – gerai ir 29 % patenkinamai. Tyrimų rezultatai rodo, kad respondentai geriau vertina stambių gabaritų atliekų tvarkymo sistemą.

6. Tyrimo rezultatai rodo, kad labai svarbu ugdyti gyventojų aplinkosauginę kultūrą, reikia daugiau dėmesio skirti švietimui, tinkamų įgūdžių formavimui, padėti žmonėms išsiugdyti vidinį poreikį sąžiningai elgtis su atliekomis.